

El cas del còmic culinari Oishinbo, un símptoma de l'estat de la democràcia al Japó

Oishinbo (aproximadament traduït com "El Gourmet") és una sèrie de còmics sobre cuina japonesa. Escrits per Tetsu Kariya, i dibuixats per Akira Hanasaki, la sèrie narra les aventures del periodista gastronòmic Shiro Yamaoka i la seva companya (i posteriorment esposa), Yuko Kurita. Originalment publicada entre 1983 i 2008, l'èxit va propiciar la seva continuïtat al febrer de 2009, a la revista Big Comic Spirits. La sèrie ha rebut múltiples premis, i ha inspirat una adaptació per a TV de 136 episodis en dibuixos animats. El tiratge de cada volum és d'uns 1,2 milions de còpies, i el total d'edició de tota la sèrie es calcula en més de 130 milions d'exemplars.

El 28 d'abril passat, el nombre 22/23 de revista va publicar un capítol titulat "La veritat de Fukushima"; en aquest capítol, els personatges es veien exposats a la radiació nuclear d'una de les plantes de Fukushima. Després de l'exposició, comencen a notar que els sagnava el nas i que sofren esgotament; un dels personatges, basat en un popular antic alcalde del poble de Futaba, a la prefectura de Fukushima, els confirma que és una cosa que passa sovint, el personatge diu: "A mi també em sagna pel nas. No vaig participar en la darrera elecció per a alcalde perquè no aguantava més la fatiga intensa. A Fukushima hi ha molts que tenen els mateixos símptomes, però no en parlen ... ", en la història també apareixien referències a la censura informativa sobre els esdeveniments relacionats amb la catàstrofe.

La polèmica no va trigar a esclatar; es va iniciar quan alguns habitants de la zona van escriure a internet que el que es posava en el còmic no era veritat. Els editors van declarar al diari "The Japan Times" que el capítol es basava en un reportatge realitzat per un equip dirigit pel propi guionista, Tetsu Kariya, en una visita a Fukushima, i en les entrevistes mantingudes amb persones de la zona, inclòs el alcalde de Futaba, que el mateix Kariya havia patit els símptomes que descrivia l'episodi, i que en el mateix episodi s'havien incorporat altres personatges, que matisaven les opinions del que els passava als protagonistes.

Però les declaracions no van evitar que la polèmica anés creixent; persones de Fukushima es van implicar denunciant que elles també se sentien cansades i els sagnava el nas, i els diaris van començar a cridar als hotels de la prefectura per descobrir si havien tingut cancel·lacions de reserves a causa del còmic (?).

El 4 de maig, l'autor, Tetsu Kariya, penja un comentari al seu bloc: *"Jo no pensava que la meva manga," Oishinbo "La Veritat de Fukushima episodi 22, causaria un enrenou tan gran. Hauria de refutar els que critiquen la meva màniga però" La Veritat de Fukushima "continuarà en els episodis 23 i 24 Aquí explicaré coses de manera encara més franca i lliure, al 23 i especialment en el 24. Així que els que critiquen l'hemorràgia nasal podran perdre cap. És possible que les persones que m'han donat suport s'allunyin de mi.*

No entenc per què la gent critica la veritat que he recollit amb dades en Fukushima durant aquests dos anys. Explico les coses tal com són. La gent vol que jo em tanqui els ulls davant la veritat i expliqui alguna cosa, una mentida és bona per a algú?

Si escrivís "Fukushima és segur", "Fukushima està bé" o "Fukushima reviu cap endavant" tothom podria estar content. Però aquest episodi de "Oishinbo" se subtitula "La veritat de Fukushima". Com què no conte la veritat? Odio l'autoengany. La societat japonesa d'avui està envoltada per l'atmosfera d'odiar la veritat incòmoda i de desitjar mentides, només per sentir-se bé. "

Després d'aquestes declaracions, Tetsu Kariya, que resideix habitualment a Austràlia, va ser acusat de traïdor en publicacions japoneses d'extrema dreta.

El 7 de maig, l'ajuntament de Futaba critica l'editorial, dient que el còmic provoca danys en difondre rumors sense fonament; el 8 de maig, el vice-ministre de Medi Ambient manifesta que "aquest tipus d'expressió (el còmic) és lamentable, mentre que molta gent viu a Fukushima"; el 8 de maig, el mateix Ministeri de Medi Ambient emet una declaració dient que abocar sang pel nas no té cap relació amb l'accident, i citant un informe de l'UNSCEAR (Comitè Científic de les Nacions Unides sobre els Efectes de la Radiació Atòmica) assegura que la radiació després per

L'accident de Fukushima no ha causat cap efecte determinista, així que no es pot considerar que l'hemorràgia nasal sigui deguda a l'exposició a la radiació per l'accident de Fukushima Daiichi.

El 12 de maig, es va publicar l'episodi 23, en el qual s'entra va en el tema dels efectes que pot provocar la incineració de runes contaminats per tot Japó, cosa que s'esta fent com a mostra de solidaritat amb les víctimes. A la ciutat d'Osaka (uns 800 km al sud de Fukushima) on es van cremar part de les runes, unes 800 persones, d'una mostra de 1000, es van queixar de molèsties als ulls, a la gola, expulsió de pells i de sang pel nas, etc.

Més tard es va descobrir que el 9 de maig, tres dies abans de la publicació d'aquest episodi, la prefectura i la ciutat d'Osaka havien enviat cartes a l'editorial demanant que s'esborrés o modificqués el contingut del còmic. La intensitat de la polèmica es va incrementar.

El mateix dia 12 va començar una escalada de declaracions: el ministre de Ciència i Tecnologia, va declarar que el còmic no té cap fonament científic, i que danya els sentiments de les persones que viuen a Fukushima; el cap de gabinet insisteix: "No hi ha cap relació entre la sang del nas i l'exposició a radiació. Hem de transmetre a la gent informació científicament correcta."; i el governador de Fukushima va insistir: "És bastant lamentable que aquest còmic propagui danys per rumors sense fonament, just quan nosaltres intentem reactivar la nostra prefectura ..."

El 14 de maig, Sinjiro Koizumi, membre de Cambra de Representant de PLD i fill de l'ex-primer ministre Junichiro Koizumi, que es va tornar contrari a l'energia nuclear arran de Fukushima, comenta: "A mi, m'estranya aquest còmic, perquè jo he visitat moltes vegades Fukushima, però mai he sagnat pel nas; a més, torno molt animat, sense cap sentiment de fatiga ..."

Vista la situació, l'editorial va emetre un comunicat el 16 de maig suspent temporalment la publicació, tot i manifestant que això es devia a un acord previ a què havia arribat amb els autors amb anterioritat a la publicació dels últims episodis.

Finalment, el 17 de maig, va arribar una primera insinuació d'amenaça: el Primer Ministre Abe va visitar Fukushima i va declarar, "Cal tractar la informació que pugui causar danys per rumors sense fonament amb tota la força com a estat."

L'editorial va reaccionar, en el següent nombre va incloure 10 pàgines de text, cosa inèdita en una revista de còmic, amb les opinions de 16 persones (8 contràries a l'energia nuclear i 8 favorables) sobre el tema; a més les 10 pàgines es van penjar a internet [1]. Des d'aquest moment, l'autor del còmic va deixar de fer declaracions. Als pocs dies la polèmica va desaparèixer dels mitjans de comunicació o, potser, la possibilitat que el tema s'allargués massa es va valorar com contraproduent. Està pendent la represa de la sèrie en els propers mesos.

En l'episodi 24, el protagonista deia que la gent que viu a Fukushima hauria de ser valent i no seguir vivint allà, sinó que hauria de fugir. Això explica, en part, la reacció de les institucions.

El govern porta temps recomanant que les persones tornin a Fukushima, ja que el llindar de contaminació, que és de 20 mSv / any (20 vegades més alt que el que s'accepta a nivell internacional), permet que la gent pugui viure en gran part de la prefectura sense córrer riscos. I ha aplicat diverses mesures de pressió per forçar el retorn.

El 14 de juliol, el diari Kobe Shimbun va publicar les declaracions d'un metge que, en una conferència acadèmica, explicava que aproximadament la meitat dels refugiats de Fukushima han experimentat el vessament de sang pel nas [2]. Malgrat que oficialment el tema es dona per tancat, la qüestió segueix preocupant.

El volum de la polèmica, i el nivell polític de les persones implicades, fan de l'episodi "Oishinbo" tot un símptoma de la fragilitat de la llibertat d'expressió davant el poder dels grups de pressió de la indústria nuclear, i del desconcert social i el fràgil equilibri en què es mou la societat japonesa.

Keiko N., Masuji K, Miguel Muñiz

Keiko N i Masuji K, són ciutadans d'origen japonès residents a Espanya; Miguel Muñiz és membre de Tanquem les Nuclear - 100% EER, i manté la pàgina de divulgació energètica <http://www.sirenovablesnuclearno.org>

[1] <http://spi-net.jp/spi20140519/spi20140519.pdf>

[2] <http://www.kobe-np.co.jp/news/iryuu/201407/0007142183.shtml>